

ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน*

POLICY RECOMMENDATIONS FOR DEVELOPING WANGTANODE COMMUNITY INTO A LEARNING CITY THROUGH SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT MECHANISMS

สิริมาส ศรขาว, ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, พรทิวา อาชีวะ,
เอกชัย กิจเกษาเจริญ, ณัฐภักดิ์ ชัยอริยมณี

Sirimas Sornskhaow, Chaiyon Praditsilp, Porntiwa Archeewa,
Ekkachai Kitkasacharoen, Natthakit Chaiariyamethee
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: Ekachai.K@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน 2. ประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) จากโครงการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนวังโตนด โดยใช้ตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์ และ 3. นำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ร่วมวางแผนในการพัฒนาชุมชนผ่านนโยบาย กิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสัมภาษณ์เชิงลึก และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนในพื้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจาก 10 หมู่บ้านในพื้นที่วังโตนด สุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ของ UNESCO เน้นการขับเคลื่อนใน 6 มิติ ได้แก่ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในทุกมิติ (การพัฒนาด้านความรู้) การส่งเสริมความเท่าเทียมและการเข้าถึงโอกาสทางการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณภาพและความเป็นเลิศของการเรียนรู้ การส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ในครอบครัว ชุมชน และสถานประกอบการ การเพิ่มขีดความสามารถของผู้เรียนและแรงงานในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้าง

* Received June 16, 2025; Revised August 15, 2025; Accepted August 19, 2025

เศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างพันธมิตรความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ

2. ค่าผลตอบแทนทางสังคม (SROI) สูงกว่า 1.0 ทุกด้าน ได้แก่ ด้าน “ความรู้” สูงสุดที่ 4.0 บาทต่อ 1 บาทลงทุน รองลงมาคือ “การเรียนรู้” และ “องค์กร” ที่ 3.5 บาท และด้าน “เทคโนโลยี” ต่ำสุดที่ 3.0 บาท และ 3. ข้อเสนอเชิงนโยบายแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่

1. บริบทและศักยภาพพื้นฐานของชุมชน
2. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม
3. ข้อเสนอเชิงนโยบายเฉพาะด้านการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ และ
4. เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย; ชุมชนวังโตนด; เมืองแห่งการเรียนรู้

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To synthesize concepts, theories, and research related to the development of a learning city using sustainable urban development mechanisms; 2. To assess the social impact (SROI) of development projects in Wang Tanode community using the synthesized variables; and 3. To present policy proposals for developing Wang Tanode community into a learning city. The research was mixed methods: The qualitative research, key informants were local leaders, community leaders, and those involved in policy implementation in the community who participated in planning community development through policies, activities, and various projects in the area. Data was collected using in-depth interviews. The quantitative research, data were collected from the sample groups consisted of residents from 10 villages in Wang Tanode area, by purposive sampling and analyzed data with frequencies, means, and standard deviations.

The results showed that 1. The learning city concept of Wang Tanode emphasized six dimensions: promoting lifelong learning in all dimensions; (Knowledge development), promoting equality and access to learning opportunities; promoting quality and excellence of learning; promoting a culture of learning in families, communities and workplaces; increasing the capacity of local learners and workers to strengthen the knowledge-based economy and building partnerships between various organizations. 2. The

social return on investment (SROI) was higher than 1.0 in all aspects, including “knowledge” with the highest at 4.0 baht per 1 baht invested, followed by “learning” and “organization” at 3.5 baht, and “technology” with the lowest at 3.0 baht. And 3. Policy proposals were divided into 4 parts: 1. Community context and basic potential 2. Policy proposals for holistic community development 3. Specific policy proposals for learning city development and 4. Sustainable development goals.

Keywords: Policy Proposal, Wang Tanode Community, Learning City

บทนำ

การศึกษาความสำคัญของ “เมืองแห่งการเรียนรู้” เป็นการมองอนาคตของเมืองในมุมมองที่เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน และการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต แนวทางนี้จะช่วยสร้างเมืองที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางที่มีความยั่งยืนและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสำหรับทุกคนในเมือง (Cheng & Mok, 2017) อนึ่ง การศึกษาการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) เชื่อมโยงกับชุมชนอย่างลึกซึ้งในหลายมิติ โดยเฉพาะในแง่ของการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชน และสร้างความยั่งยืนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างระบบที่ช่วยให้ชุมชนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (UNESCO, 2015) แนวทางการพัฒนา “เมืองแห่งการเรียนรู้” (Learning City) จึงถือเป็นการวางรากฐานเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนของเมือง โดยเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความร่วมมือของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต (Cheng & Mok, 2017; Longworth, 2006) แนวคิดนี้มุ่งเน้นให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมและพัฒนาศักยภาพของตนเอง ผ่านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการเชื่อมโยงกับภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม

สำหรับ ตำบลวังโตนด ในอดีตมีผู้เฒ่าสืบกันมาว่า บริเวณนี้เคยมีวังน้ำขนาดใหญ่ ล้อมรอบด้วยต้นโตนดจำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “วังโตนด” และเมื่อมีการจัดตั้งตำบลจึงตั้งชื่อว่า “ตำบลวังโตนด” ปัจจุบันตำบลนี้ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 15 กิโลเมตรมีลักษณะ

เป็น “ประตูสู่เมืองจันทร์” เป็นศูนย์รวมของเศรษฐกิจและสังคม วิถีชีวิตเรียบง่ายของชาวบ้านในพื้นที่ (องค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด, 2566) ศักยภาพของชุมชนวังโตนดต่อการเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ นับว่ามีความโดดเด่นและเป็นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาได้แก่ ทูตทางสังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่หลากหลายและสามารถถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เช่น ความรู้ด้านเกษตรกรรม การทำสวนผลไม้ และงานหัตถกรรม (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ นายายอาม, 2566) แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ที่สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ โครงสร้างการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและโปร่งใส เอื้อต่อการตัดสินใจร่วมกันและการรับฟังเสียงของประชาชน ความร่วมมือระหว่างรุ่นที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกช่วงวัยมีบทบาทและเรียนรู้ร่วมกัน และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้และการจัดการชุมชน

อย่างไรก็ตามเมื่อกาลเวลาผ่านไป ความสะดวกสบายและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทำให้เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตของชาวบ้านต้องปรับตัว เช่น การเปลี่ยนพื้นที่นาจากเดิมเป็นสวนผลไม้ การโยกย้ายถิ่นฐานของผู้คน การล้นไหลของแรงงาน และความหลากหลายทางวิถีชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชน อาทิ ความขัดแย้งในการใช้พื้นที่หรือทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นการนำแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน มาประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ จึงมีความจำเป็น โดยมุ่งเน้น 3 มิติหลัก คือ มิติสังคมและวัฒนธรรม – การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการดูแลกลุ่มเปราะบาง มิติเศรษฐกิจ – การสร้างงานและรายได้จากทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดความยากจน และกระจายโอกาสอย่างเท่าเทียม มิติสิ่งแวดล้อมและการเมือง – การจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ควบคู่กับการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการนำแนวคิดการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้มาปรับใช้ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ตอบโจทย์ชุมชนวังโตนดอย่างครอบคลุม ผ่านกลไกของชุมชน พร้อมทั้งใช้เทคนิคการประเมินผลกระทบทางสังคม (Social Return on Investment: SROI) เพื่อออกแบบข้อเสนอเชิงนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง โดยใช้ศักยภาพของชุมชนเป็นฐานสำคัญ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน
2. เพื่อนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ไปใช้ในการประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) จากโครงการการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนวังโตนด
3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

รูปแบบของการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ที่ใช้กรอบแนวคิดวิจัยคุณภาพในการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่วังโตนดที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ที่ทางภาครัฐจัดให้

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชาชนในพื้นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจาก 10 หมู่บ้านในพื้นที่วังโตนดจำนวนทั้งสิ้น 915 ครัวเรือน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เมื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรโดยมีค่าระดับค่าความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 279 ครัวเรือนและกำหนดโดยประมาณจำนวน 300 ครัวเรือน เนื่องจากสัดส่วนที่ได้จากการคำนวณ เมื่อจำแนกออกตามลักษณะของหมู่บ้านตามขนาดของประชากรจริงในพื้นที่พบว่า บางหมู่บ้านสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีจำนวนน้อยมาก ผู้วิจัยจึงคำนวณเพื่อให้ได้สัดส่วนที่สามารถเก็บข้อมูลได้ตรงกับความจริงมากที่สุด จึงได้เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้ครบ 300 ครัวเรือนและนำไปจำแนกตามสัดส่วนของประชากรจริงตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลการวิจัยที่เป็นความจริงมากที่สุด

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในชุมชน จำนวน 10 คนซึ่งเป็นผู้ที่ร่วมวางแผนในการพัฒนาชุมชนผ่านนโยบาย กิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) จากโครงการการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนวังโตนด โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ

การนำนโยบายไปปฏิบัติในชุมชนและ 2. แบบสอบถามซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน จาก 10 หมู่บ้านในพื้นที่วังโตนด จำนวน 4 ตอนได้แก่ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนด ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนด้วยนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ โดยลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ได้ผ่านการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จากการใช้เทคนิค IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ราย ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องมีค่าเท่ากับ 0.86

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งผู้ศึกษาจะได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากประชากรกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี จำนวน 10 หมู่บ้าน จำนวน 300 คน พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้สามารถตรวจสอบความถูกต้องข้อมูลในโครงการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) เป็นการนำข้อมูลมาสัมภาษณ์จากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเชิงลึกและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ พร้อมกับนำมาวิเคราะห์ SROI และนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อวัดผลลัพธ์และผลกระทบทางสังคมจากโครงการพัฒนาชุมชนวังโตนดและ ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองแบ่งเป็น 4 ตอนคือตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (Checklist) วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในส่วนแบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ด้วยการสรุปและรวบรวมข้อมูลด้วยการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน คณะนักวิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดตามหลักการเมืองแห่งการเรียนรู้จาก UNESCO (2015) จากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์

ระหว่าง แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) กับนโยบายการพัฒนาของชุมชนวังโตนด ได้อย่างเป็นระบบตามประเด็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้กับนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนด

มิติเมืองแห่งการเรียนรู้	แนวนโยบายที่เกี่ยวข้องในชุมชนวังโตนด	ลักษณะการเชื่อมโยง
1. พัฒนาด้านความรู้ (Knowledge)	- นโยบายเศรษฐกิจ (ภูมิปัญญา, เกษตรพอเพียง) - นโยบายวัฒนธรรม (อนุรักษ์ภูมิปัญญา)	สนับสนุนการจัดเก็บ สืบทอด ถ่ายทอด และใช้ความรู้จากท้องถิ่น เป็นฐานในการพัฒนา
2. พัฒนาด้านการเรียนรู้ (Learning)	- นโยบายคุณภาพชีวิต (กิจกรรมทุกช่วงวัย) - นโยบายเศรษฐกิจ (ฝึกอาชีพ)	สร้างพื้นที่และโอกาสในการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในชุมชน
3. พัฒนาด้านองค์การ (Organization)	- นโยบายการบริหาร (มีส่วนร่วมของประชาชน) - นโยบายคุณภาพชีวิต (สนับสนุน อสม., ศสมช.)	พัฒนาบทบาทของ อปท. ให้มี วิสัยทัศน์และมีวัฒนธรรมองค์กรที่ สนับสนุนการเรียนรู้ร่วม
4. พัฒนาด้านบุคคล (People)	- นโยบายคุณภาพชีวิต (เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ) - นโยบายเศรษฐกิจ (ฝึกอาชีพ) - นโยบายการบริหาร (พัฒนาบุคลากร)	เสริมสร้างศักยภาพให้ประชาชน สามารถพัฒนาตนเองและ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะอย่างเหมาะสม
5. พัฒนาด้านเทคโนโลยี (Technology)	- นโยบายการบริหาร (ระบบข้อมูลข่าวสาร) - นโยบายความสงบเรียบร้อย (กล้องวงจรปิด) - นโยบายโครงสร้างพื้นฐาน (พัฒนาระบบบริการ)	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการ บริหารจัดการและสนับสนุนการ เรียนรู้ในชุมชน

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า แนวคิดเมืองแห่งการเรียนรู้ (Learning City) ในแต่ละ มิติดังนั้นสามารถบูรณาการเข้ากับนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดได้อย่างลงตัวโดยเฉพาะ ในด้านที่เน้น “การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง” ไม่ว่าจะเป็นในระดับบุคคล องค์กร หรือ ทั้งระบบชุมชน จุดเด่นสำคัญของชุมชนวังโตนดคือการส่งเสริม การมีส่วนร่วม และการ เรียนรู้แบบบูรณาการ ที่ครอบคลุมหลายด้าน เช่น สุขภาพ เศรษฐกิจ การศึกษา และ วัฒนธรรมชุมชนมีแนวโน้มจะเป็น “เมืองแห่งการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ” ซึ่งสะท้อนจากการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนาทักษะชีวิตของประชาชน การพัฒนาเทคโนโลยีในท้องถิ่น ยังเป็นพื้นฐานที่ดีในการต่อยอดสู่การสร้างระบบข้อมูลกลางของชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ การเรียนรู้ในอนาคตเมื่อจำแนกรายประเด็นสำคัญอธิบายได้ดังนี้ 1. พัฒนาด้านความรู้ การ พัฒนาด้านความรู้ในชุมชนวังโตนดสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานชุมชน และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจน โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ จากชาวบ้าน 2. พัฒนาด้านการเรียนรู้ มิติการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนวังโตนดสะท้อน ผ่านกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ทุกช่วงวัยได้เรียนรู้ 3. พัฒนาด้านองค์การ องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นในชุมชนวังโตนดมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ 4. พัฒนาด้านบุคคล การพัฒนาทุนมนุษย์เป็นหัวใจหลักของเมืองแห่งการเรียนรู้ ซึ่งในกรณีของวังโตนด ได้มีการดำเนินการอย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ไปจนถึงบุคลากรในหน่วยงานท้องถิ่น การส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และการสร้างโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุกคนในชุมชนสามารถเติบโตไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และ 5. พัฒนาด้านเทคโนโลยี เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ชุมชนวังโตนดเริ่มมีการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาระบบข้อมูล การบริหารจัดการและการแจ้งข่าวสารสู่ประชาชน

2. การนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ไปใช้ในการประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) จากโครงการการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนวังโตนดสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการวิเคราะห์ SROI ทั้ง 5 ด้าน

ด้านการพัฒนา	ต้นทุนโดยประมาณ (บาท)	มูลค่าผลลัพธ์ทางสังคม (บาท)	ค่า SROI (บาท/บาทลงทุน)	จุดเน้นของผลกระทบทางสังคม
1. ความรู้ (Knowledge)	100,000	400,000	4.0	ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ เป็นฐานพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน
2. การเรียนรู้ (Learning)	120,000	420,000	3.5	เปิดพื้นที่เรียนรู้ทุกช่วงวัย พัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
3. องค์กร (Organization)	80,000	280,000	3.5	สร้างวัฒนธรรมองค์กรแบบมีส่วนร่วม เชื่อมโยงประชาชนกับ อปท.
4. บุคคล (People)	150,000	525,000	3.5	พัฒนาศักยภาพเฉพาะกลุ่ม เช่น เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ บุคลากรท้องถิ่น
5. เทคโนโลยี (Technology)	150,000	450,000	3.0	ใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการ ส่งเสริมความปลอดภัยและการเรียนรู้ออนไลน์

จากตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนทางสังคม (SROI) จำแนกตามด้านการพัฒนาต่าง ๆ พบว่า ทุกด้านมีค่า SROI สูงกว่า 1.0 ซึ่งสะท้อนว่าการลงทุนในโครงการมีความคุ้มค่าทางสังคม กล่าวคือสามารถสร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้มากกว่าต้นทุนที่ลงทุนไป โดยเฉพาะในด้าน “ความรู้” มีค่า SROI สูงสุดที่ 4.0 บาทต่อการลงทุน 1 บาท แสดงถึงความสำคัญของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ในด้าน “การเรียนรู้” และ “องค์กร” แม้จะมีต้นทุนที่ต่างกัน แต่ให้ค่า SROI เท่ากันที่ 3.5 โดยเน้นการสร้างพื้นที่เรียนรู้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็ง ขณะที่ด้าน “บุคคล” ซึ่งมีต้นทุนสูงที่สุด เน้นการพัฒนาศักยภาพเฉพาะกลุ่มที่เปราะบางหรือมีความต้องการเฉพาะ เช่น

เด็ก ผู้สูงอายุ คนพิการ และบุคลากรในพื้นที่ ก็ยังให้ผลตอบแทนทางสังคมที่คุ้มค่าในระดับเดียวกัน ส่วนด้าน “เทคโนโลยี” แม้จะมีค่า SROI ต่ำสุดที่ 3.0 แต่ก็ยังถือว่าเป็นการลงทุนที่สร้างผลลัพธ์ทางสังคมได้มากกว่าต้นทุนถึง 3 เท่า โดยเฉพาะในการส่งเสริมการบริหารจัดการพื้นที่และการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี ซึ่งมีความสำคัญต่อการปรับตัวของชุมชนในยุคดิจิทัล ซึ่งกล่าวได้ว่าการวิเคราะห์ SROI ในแต่ละมิติของเมืองแห่งการเรียนรู้แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ และการเชื่อมโยงทรัพยากรในชุมชน ล้วนก่อให้เกิดผลตอบแทนทางสังคมอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในด้านความรู้ และบุคคล ซึ่งสามารถต่อยอดไปสู่ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนแม้บางมิติ เช่น เทคโนโลยี จะยังให้ SROI ต่ำกว่าด้านอื่น แต่มีศักยภาพในการขยายผลในระยะยาว เช่น การพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบบริการดิจิทัลหรือระบบฐานข้อมูลที่ชุมชนเข้าถึงได้ง่าย ที่สำคัญคือ ผลลัพธ์ทางสังคมที่วัดได้ (Outcomes) ไม่เพียงอยู่ในเชิงปริมาณเท่านั้น แต่ยังอยู่ในรูปของ การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ เช่น ค่านิยมการเรียนรู้ ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น หรือความร่วมมือที่เข้มแข็งขึ้นระหว่างองค์กรและประชาชน และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ชุมชนวังโตนดนั้นนำเสนอได้ดังตารางนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการพัฒนาชุมชนด้วยนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้

ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การพัฒนาด้านความรู้	4.60	0.48	มากที่สุด
2. การพัฒนาด้านการเรียนรู้	4.62	0.48	มากที่สุด
3. การพัฒนาด้านองค์การ	4.70	0.50	มากที่สุด
4. การพัฒนาด้านบุคคล	4.74	0.44	มากที่สุด
5. การพัฒนาด้านเทคโนโลยี	4.32	0.72	มาก
ภาพรวมทั้งหมด	4.60	0.34	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนด้วยนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในภาพรวม พบว่าระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D=0.34) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การพัฒนาด้านบุคคล (People Development) ($\bar{X}=4.74$, S.D=0.44) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองและคนในชุมชนในฐานะทรัพยากรสำคัญของการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ รองลงมาคือ การพัฒนาด้านองค์การ (Organization Development) ($\bar{X}=4.70$) ด้านการ

พัฒนาด้านการเรียนรู้ (Learning Development) และการพัฒนาด้านความรู้ (Knowledge Development) ได้รับคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ ($\bar{X}=4.62$) และ ($\bar{X}=4.60$) ตามลำดับ ในขณะที่การพัฒนาด้านเทคโนโลยี ($\bar{X}=4.32$) ซึ่งแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่อนข้างสูง ($S.D=0.72$)

3. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน จากบริบทการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายตามมิติการพัฒนาชุมชนวังโตนด

ตารางที่ 4 ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้

มิติการพัฒนา	บริบทของชุมชนวังโตนด	แนวทางการพัฒนา	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
สังคม/ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ	ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และ วัฒนธรรมท้องถิ่นยังคงอยู่ เศรษฐกิจหลักเป็นเกษตร และธุรกิจขนาดเล็ก	ส่งเสริมกิจกรรมเรียนรู้ตลอดชีวิต และอนุรักษ์วัฒนธรรม พัฒนาทักษะอาชีพ สนับสนุน เกษตรพอเพียงและท่องเที่ยว	สร้างความภาคภูมิใจ ลดความ เหลื่อมล้ำ เพิ่มความสมานฉันท์ กระจายรายได้ เพิ่มศักยภาพ ทางเศรษฐกิจ
การเมือง	ขาดการมีส่วนร่วมในระดับ นโยบายและความโปร่งใส	ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้าง ความโปร่งใสและความ รับผิดชอบ	ชุมชนเข้มแข็ง มีเสียงและพลัง ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา
สิ่งแวดล้อม	การจัดการขยะและ ทรัพยากรยังไม่เป็นระบบ	อนุรักษ์พื้นที่สีเขียว ส่งเสริม ความตระหนักสิ่งแวดล้อม	คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ลด ความเสี่ยงภัยธรรมชาติ

จากตารางที่ 4 อธิบายได้ว่าบริบทปัจจุบันและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาชุมชนวังโตนดในแต่ละมิติ ได้แก่ มิติทางสังคมและวัฒนธรรม มิติเศรษฐกิจ มิติการเมือง และมิติสิ่งแวดล้อม โดยในแต่ละมิติมีการวิเคราะห์ถึงจุดแข็ง ปัญหาและโอกาสรวมทั้งแนวทางนโยบายที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้ จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวทางการพัฒนา “เมืองแห่งการเรียนรู้” ตามแนวทางของ UNESCO (2015) สามารถประยุกต์ใช้กับบริบทของชุมชนวังโตนดได้อย่างเหมาะสม โดยเน้นการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในมิติต่าง ๆ ตามแนวทางของเมืองแห่งการเรียนรู้ จากงานวิจัยของ Chisholm & Clercq (2004) ได้กล่าวถึงประเด็นที่สอดคล้องกันไว้ว่าแนวทางการพัฒนานโยบายการ

เรียนรู้ตลอดชีวิตในเมืองต่าง ๆ ในยุโรป ซึ่งกลยุทธ์ของแต่ละเมืองในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและจากแนวคิดของ Ritzen & Easterly (2006) ที่กล่าวถึงการพัฒนาการศึกษาในเมืองเพื่อสนับสนุนการเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของประชาชนในเมือง นอกจากนี้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนมีทักษะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) โดยใช้กลไกของชุมชนและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในชุมชนวังโตนดได้สนับสนุนทิศทางนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศไทยด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสทางการศึกษา และการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานศักยภาพของชุมชน

2. เพื่อนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี ไปใช้ในการประเมินผลกระทบทางสังคม (SROI) จากโครงการการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนวังโตนดพบว่าผลการวิเคราะห์ SROI ในแต่ละด้านพบว่าทุกด้านมีค่า SROI สูงกว่า 1.0 แสดงถึงความคุ้มค่าทางสังคม โดยด้าน “ความรู้” สูงสุดที่ 4.0 บาทต่อ 1 บาทลงทุน สะท้อนความสำคัญของการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน “การเรียนรู้” และ “องค์กร” ให้ค่า SROI เท่ากันที่ 3.5 ชุมชนส่งเสริมพื้นที่เรียนรู้และองค์กรเข้มแข็ง ด้าน “บุคคล” แม้ต้นทุนสูง แต่ SROI อยู่ในระดับสูงเช่นกัน ส่วนด้าน “เทคโนโลยี” มีค่า SROI ต่ำสุดที่ 3.0 แต่ยังคงคุ้มค่าต่อการลงทุนและผลวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามและนโยบายพัฒนากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายวัยแรงงานและสูงอายุ รายได้ไม่สูงประกอบอาชีพเกษตรกรรมความคิดเห็นเชิงบวกในทุกด้านของนโยบายพัฒนาได้แก่ด้านโครงสร้างพื้นฐานพึงพอใจการพัฒนาถนน ท่อระบายน้ำ ไฟส่องสว่าง และประปาซึ่งจากบริบทการพัฒนาดังกล่าวงานวิจัยของ Graham (2009) ที่กล่าวไว้ว่าการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในชุมชนและเมืองการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในทุกระดับของประชากรและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการเรียนรู้ทำให้เมืองเป็นแหล่งแห่งการเรียนรู้ และจากผลการศึกษานั้น ในด้านการเรียนรู้ และองค์กร ที่มีค่า SROI เท่ากันที่ 3.5 สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้างพื้นที่เรียนรู้ชุมชน และการพัฒนา องค์กรชุมชนเข้มแข็ง ในวังโตนด เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กลุ่มเกษตรกร หรือสภาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านบุคคล แม้มีต้นทุนสูงแต่ยังให้ผลตอบแทนทางสังคมสูง แสดงให้

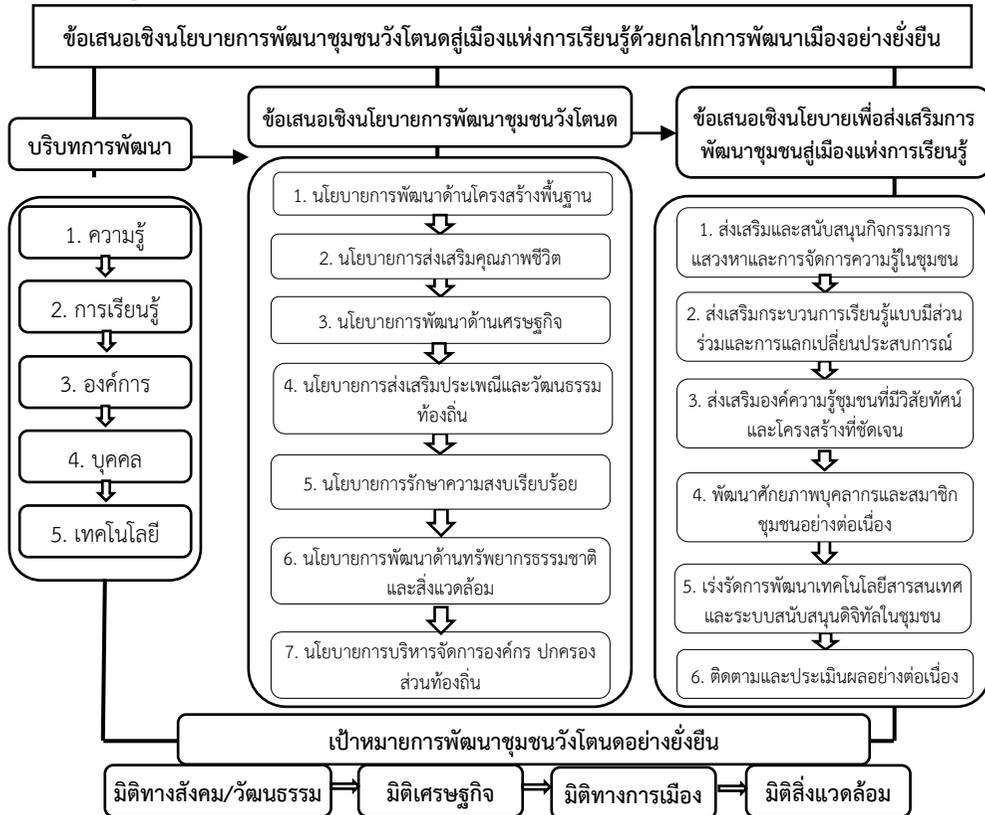
เห็นว่าการลงทุนใน การพัฒนาศักยภาพบุคคลทุกช่วงวัย ในวังโตนด เช่น การฝึกทักษะอาชีพ การอบรมด้านดิจิทัล หรือการดูแลกลุ่มเปราะบาง ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาตลอดชีวิตของกระทรวงศึกษาธิการ (2564)

3. เพื่อนำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนพบว่าแนวทางการพัฒนาชุมชนวังโตนดให้ก้าวสู่การเป็น “เมืองแห่งการเรียนรู้” ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจบริบทของชุมชนอย่างลึกซึ้งซึ่งไม่ว่าจะเป็นด้านศักยภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือความต้องการที่แท้จริงของคนในพื้นที่และต้องอาศัยการออกแบบนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทนั้นโดยใช้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนของชุมชนในระยะยาว จากงานวิจัยของ Klarenbeek & Post (2010) กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาเมืองนั้นจำเป็นต้องสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตในเมือง การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรการศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในทุกภาคส่วนของเมือง และจากงานวิจัยของ Lowe (2011) กล่าวไว้ว่าเน้นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายที่สนับสนุนการเรียนรู้ในทุกมิติ ในระดับนโยบายภาคการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2564) และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2565) ต่างเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และการยกระดับทักษะใหม่ (Reskilling) และทักษะเสริม (Upskilling) เพื่อให้ประชาชนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในกรณีของชุมชนวังโตนด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน วัด กลุ่มเกษตรกร สภาองค์กรชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น จะเป็นกลไกสำคัญที่สอดคล้องกับทั้งแนวคิดในประเทศและต่างประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและการเรียนรู้ร่วมกัน การประยุกต์แนวคิดดังกล่าวกับชุมชนวังโตนดจึงไม่เพียงตอบโจทย์การพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานสากล แต่ยังสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ระดับชาติของไทย ที่ให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพและทุนทางสังคมของชุมชนเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก เพื่อมุ่งสู่ความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาชุมชนวังโตนดสู่เมืองแห่งการเรียนรู้ด้วยกลไกการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

จากภาพที่ 1 บริบทการพัฒนาชุมชนวังโตนดแบ่งออกเป็น 5 ด้านหลักได้แก่ ความรู้ การเรียนรู้ องค์การ บุคคลและเทคโนโลยีซึ่ง แต่ละด้านมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงสภาพความเป็นจริงของชุมชน รวมไปถึงการพัฒนาชุมชนวังโตนดใน 7 ด้านที่เป็นแนวทางสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและศักยภาพของชุมชนในการเติบโตอย่างมีระบบสามารถต่อยอดสู่ความยั่งยืน ซึ่งชุมชนวังโตนดมีพื้นฐานทั้งในด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจท้องถิ่น การดำเนินนโยบายแบบมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์จะนำไปสู่การเป็น "เมืองแห่งการเรียนรู้" ที่น่าอยู่มั่นคงและยั่งยืนโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติ และยังเน้นไปถึงการสร้างสังคมการเรียนรู้ที่ทุกคนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ วัฒนธรรมและเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนเพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพและชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กำหนดนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ครอบคลุมทุกช่วงวัยและเหมาะสมกับชุมชน
2. สนับสนุนการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทักษะใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มวัย เช่น เวทีเสวนาชุมชน กิจกรรมฝึกอบรม และโครงการจิตอาสา เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในทุกขั้นตอนการพัฒนา
2. พัฒนาโครงการที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มวัย เช่น การฝึกอาชีพสำหรับวัยทำงาน กิจกรรมสร้างทักษะดิจิทัลสำหรับเยาวชน และกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายขอบเขตพื้นที่ศึกษาไปยังพื้นที่อื่นที่มีบริบทแตกต่างหรือใกล้เคียงกับชุมชนวังโตนด เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาเมืองแห่งการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย
2. ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยความสำเร็จและอุปสรรคของแต่ละพื้นที่ เพื่อสังเคราะห์แนวทางพัฒนาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมในบริบทต่าง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยงบประมาณสนับสนุนงานวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *นโยบายการจัดการศึกษาตลอดชีวิต*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). *นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอนายายอาม. (2566). *รายงานข้อมูลศักยภาพชุมชนอำเภอ นายายอาม*. จันทบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ นายายอาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด. (2566). *ข้อมูลทั่วไปตำบลวังโตนด*. จันทบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลวังโตนด.
- Cheng, K. M., & Mok, K. H. (2017). *Education and the Learning City: Global Perspectives and Local Initiatives*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
- Chisholm, L., & Clercq, F. (2004). The Development of Lifelong Learning Policies in European Cities. *European Journal of Education*, 39(1), 33-46.
- Graham, A. (2009). *Building Learning Cities: A Global Perspective*. New York: Routledge.
- Klarenbeek, R., & Post, M. (2010). Lifelong Learning and Urban Development: Creating Collaborative Learning Environments. *Urban Learning Review*, 2(1), 39-52.
- Lowe, J. (2011). The Role of Social Networks in Urban Learning: An Investigation of Lifelong Learning in Urban Communities. *Urban Studies*, 48(6), 1253-1270.
- Longworth, N. (2006). *Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities: Lifelong Learning and Local Government*. London: Routledge.
- Ritzen, J., & Easterly, W. (2006). *The Role of Education in Urban Development*. Washington, D.C.: World Bank.
- UNESCO. (2015). *Guidelines for Building Learning Cities*. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.

